

Wiktoria Milena Szafrńska*

KOMUNIKATY NA OFICJALNYM KONCIE PAPIESKIM NA PLATFORMIE X

COMMUNICATIONS ON THE OFFICIAL PAPAL ACCOUNT ON PLATFORM X

Summary

Social media currently represent one of the fundamental tools of communication, enabling the global flow of information and redefining contemporary forms of social interaction. Platform X serves as an example of the evolution of digital media, which increasingly functions as a space for public debate. At the same time, religious communication, deeply rooted in tradition and culture, is adapting to new media realities, gaining broader reach and new forms of influence. The Pope's presence in the digital sphere plays a special role in this process. The growing importance of social media shapes contemporary cultural and religious dialogue, in which the traditional message of the Church integrates with the mechanisms of modern digital communication.

Keywords: Platform X, religious communication, social media, social issues, Church

Streszczenie

Media społecznościowe stanowią obecnie jedno z fundamentalnych narzędzi komunikacji, umożliwiając globalny przepływ informacji i redefiniując współczesne formy interakcji społecznej. Platforma X jest przykładem ewolucji mediów cyfrowych, które coraz częściej pełnią funkcję przestrzeni debaty publicznej. Równocześnie komunikacja religijna, głęboko zakorzeniona w tradycji i kulturze, dostosowuje się do nowych realiów medialnych, zyskując szerszy zasięg i nowe formy oddziaływania. Szczególną rolę w tym procesie odgrywa obecność papieża

* Mgr Wiktoria Milena Szafrńska – absolwentka Uniwersytetu Warszawskiego, Wydziału Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii, kierunek logistyka i administrowanie w mediach; od 2025 r. doktorantka w Akademii Mazowieckiej w Płocku. Adres do korespondencji: w.szafranska14@gmail.com; ORCID: 0009-0005-9888-7926.

w przestrzeni cyfrowej. Rosnące znaczenie mediów społecznościowych kształtuje współczesny dialog kulturowy i religijny, w którym tradycyjny przekaz Kościoła integruje się z mechanizmami nowoczesnej komunikacji cyfrowej.

Słowa kluczowe: platforma X, komunikacja religijna, media społecznościowe, kwestie społeczne, Kościół

*

WPROWADZENIE

Proces wymiany treści między Kościołem, będącym instytucją nadawczą, a wiernymi jako odbiorcami uległ w ciągu dziejów transformacji. Przejście od komunikacji ustnej i obrazowej do pisemnej, a następnie medialnej ukazuje ewolucję przekazywania wiary oraz dostosowywania jej form do zmieniających się realiów społeczno-kulturowych.

Komunikacja religijna w przestrzeni internetowej ma charakter bardziej złożony niż tradycyjna wymiana słowna, gdyż może angażować miliony uczestników równocześnie. Mimo pisemnej formy przekaz w mediach elektronicznych często upodabnia się do języka potocznego, a nie do stylu formalnego¹. Szczególne znaczenie ma obecność głowy Kościoła w nowych mediach, gdyż odgrywa ważną rolę w kształtowaniu dyskursu religijnego i może być istotnym czynnikiem zapobiegającym sekularyzacji².

W kontekście języka komunikacji kościelnej szczególne znaczenie miały postulaty papieża Franciszka, który wskazywał na potrzebę uproszczenia przekazu i dostosowania go do realiów współczesnego odbiorcy³. Podobny pogląd wyrażał ks. Leszek Szewczyk, argumentując: „język kazania powinien być zrozumiały i adekwatny do współczesnych realiów komunikacyjnych. Jezus posługiwał się językiem zrozumiałym dla ludzi swojego czasu, podobnie jak apostołowie”⁴.

Celem niniejszego artykułu jest analiza porównawcza treści na oficjalnym profilu papieskim na platformie X. W części teoretycznej pracy przybliżono ewolucję komunikacji religijnej w Kościele oraz rolę mediów masowych i cyfrowych we współczesnym przekazie ewangelicznym,

¹ D. Crystal, *Language and the Internet*, Cambridge 2001, s. 41–48.

² Z. Poniatowski, *Mały słownik religioznawczy*, Warszawa 1969, s. 398.

³ Franciszek, *Kościół ubogi i dla ubogich. Duszpasterstwo to realizowanie macierzyństwa Kościoła. Spotkanie z episkopatem Brazylii* (27.07.2013), „L'Osservatore Romano” 10 (2013), s. 20–21.

⁴ L. Szewczyk, *Siedzieć jak na tureckim kazaniu*, „Logopedia Silesiana” 3 (2014), s. 147.

z uwzględnieniem różnic w podejściu papieża Benedykta XVI i Franciszka. W części empirycznej zaprezentowana została analiza treści publikowanych na oficjalnym koncie papieskim na platformie X, ukazująca ich znaczenie dla kształtowania świadomości społecznej na arenie globalnej.

KOMUNIKACJA RELIGIJNA WE WSPÓŁCZESNYM KOŚCIELE

Na początku wspólnoty chrześcijańskie funkcjonowały bez zorganizowanej hierarchii kościelnej. Dopiero wiek XVIII z rozwojem ultramontanizmu przyniósł pełne podporządkowanie autorytetowi papieża⁵. Szczególną rolę w komunikacji liturgicznej pełnił język – przez wiele stuleci dominowała łacina, której znaczenie dla spójności i uniwersalności przekazu religijnego podkreślał Benedykt XVI. Papież wskazywał na potrzebę przygotowywania kleryków do jej rozumienia oraz praktycznego wykorzystania w liturgii⁶.

Istotną funkcję w przekazie treści religijnych pełniła również ikonografia, pozwalająca w sposób wizualny przedstawiać wiernym treści Pisma Świętego⁷. Na równie ważnym poziomie oddziaływała muzyka⁸. Już Sobór Trydencki ustalił kanon utworów dopuszczanych do użytku liturgicznego, a klasyczną formą muzyki sakralnej stał się chorał gregoriański, oparty na Psalmach⁹. Przełomowym momentem w dziejach komunikacji było wynalezienie druku, które umożliwiło szeroką dystrybucję Biblii, modlitewników oraz broszur¹⁰.

Kolejne wieki przyniosły znaczącą rewolucję, pozwalającą na globalne rozpowszechnienie treści ewangelicznych. Pojawienie się mediów masowych: prasy, radia, telewizji oraz Internetu, które umożliwiły poszerzenie zasięgu Słowa Bożego. Obok mediów świeckich zaczęły rozwijać się również wyspecjalizowane media religijne. Ich powszechna obecność przy-

⁵ B. Beier, *Kronika chrześcijańska*, Warszawa 1998, s. 358.

⁶ Benedykt XVI, *Posynodalna adhortacja apostolska „Sacramentum caritatis”*, Tarnów 2007, s. 76.

⁷ J. Kołodziejska, *Elitarność i powszechność czytania*, w: *Od informacji naukowej do technologii społeczeństwa informacyjnego*, red. B. Sosińska-Kalata, M. Przastek-Samokowa, A. Skrzypczak, Warszawa 2005, s. 77.

⁸ K. Niegowski, *Przekazywanie misterium salutis przez muzykę liturgiczną*, t. 17, Katowice 2001, s. 173.

⁹ A. Karpowicz-Zbińkowska, *Reguły ludzi rodzinnych/ Pożądliwość*, „Christianitas” (2015) 60/61, s. 169.

¹⁰ D. Kuźmina, *Książka religijna w czasach reformacji i kontrreformacji w Rzeczypospolitej XVI i XVII*, t. 8, Ełk 2006, s. 154.

czyniła się do wypracowania szczegółowych regulacji dotyczących aktywności osób duchownych i członków wspólnot zakonnych w przestrzeni medialnej. Opracowany dokument formułuje zasady odnoszące się do sposobu przekazywania treści ewangelicznych i do potencjalnych ograniczeń w tym zakresie. Kluczowe znaczenie mają wytyczne dotyczące obecności w mediach zarówno duchownych, osób konsekrowanych, jak i świeckich zaangażowanych w działalność religijną. Podkreśla się, że duchowni oraz osoby konsekrowane, zabierając głos publicznie, zobowiązani są do zachowania wierności nauczaniu Ewangelii, prezentowania rzetelnej wiedzy, a także kierowania się roztropnością i odpowiedzialnością za formułowane wypowiedzi. Szczególną wagę ma ich troska o prawdę oraz skuteczność przekazu orędzia chrześcijańskiego¹¹. Równocześnie zwraca się uwagę na zasady regulujące aktywność osób, które nie są formalnie związane z instytucją Kościoła, lecz uczestniczą w szeroko rozumianej działalności religijnej. Dokument podkreśla przy tym znaczenie komunikacji duchownych z wiernymi, wskazując jej fundamentalną rolę w kształtowaniu świadomości chrześcijańskiej w obliczu współczesnych wyzwań medialnych¹².

W celu lepszego zrozumienia przekazu religijnego w Kościele wyróżnia się jego dwa zasadnicze wymiary. Treści religijne mogą mieć charakter wewnętrzny (*ad intra*) – obejmujący liturgię, kazania, nauki teologiczne czy literaturę religijną – oraz zewnętrzny (*ad extra*), skierowany do szerszego grona ludzi poprzez przemówienia, media i publikacje doktrynalne¹³.

Badacze komunikatów religijnych wykazali, że część zawartych treści w mediach cyfrowych nie była bezpośrednio powiązana z Pismem Świętym¹⁴. Jednakże, przewagę stanowiły materiały o charakterze religijnym, a także treści o charakterze informacyjnym. Ponadto w analizowanych komunikatach można było zaobserwować obecność osobistych opinii na temat omawianych zagadnień¹⁵.

Papież Franciszek wielokrotnie podkreślał znaczenie mediów we współczesnym świecie oraz konieczność obecności Kościoła w prasie, radiu, telewizji i Internecie, aby szerzyć Słowo Boże. Nie wykluczał także korzystania z narzędzi cyfrowych w praktykach religijnych, twierdząc, że

¹¹ Dokumenty Konferencji Episkopatu Polski, <http://archpozn.pl/upload/pdf/synod/t207.pdf> [dostęp: 10.08.2025].

¹² Tamże.

¹³ W. Przyczyna, G. Siwek, *Język w Kościele*, w: *Polszczyzna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci*, red. W. Pisarek, Kraków 1999, s. 130.

¹⁴ M. Wielek, *Polska prasa wyznaniowa*, red. J. Adamowski, E. Kossewska, Warszawa 2004, s. 25.

¹⁵ P. Wajs, *Media społecznościowe jako przestrzeń głoszenia Słowa Bożego*, Warszawa 2019, s. 268.

wirtualna modlitwa nie umniejsza swoich pierwotnych wartości i jest równie istotna jak jej tradycyjne formy¹⁶.

Franciszek zaznaczał potrzebę dostosowania języka Kościoła do współczesnego pokolenia. Zgodnie z jego stanowiskiem adaptacja ta będzie w przyszłości kluczowa w zapobieganiu zjawisku apostazji¹⁷. Podejście to różniło się od perspektywy Benedykta XVI, który podtrzymywał znaczenie łaciny w liturgii i oficjalnych dokumentach kościelnych, co miało na celu zachowanie ciągłości tradycji. Ponadto Franciszek wykazywał bardziej elastyczne podejście do języka i form komunikacji kościelnej. W przemówieniu z 21 września 2013 roku, skierowanym do uczestników zgromadzenia Papieskiej Rady ds. Środków Społecznego Przekazu, skupił się na transformacji mediów cyfrowych. Podkreślił, że Kościół powinien aktywnie towarzyszyć wiernym szukającym wsparcia i aprobaty, prowadzić dialog, być oparciem, aby móc być „domem” zarówno w świecie fizycznym, jak i wirtualnym¹⁸.

PLATFORMA X JAKO PRZESTRZEŃ EWANGELIZACJI

Platforma X stała się narzędziem służącym nie tylko wymianie opinii osobistych w sferze polityki czy gospodarki, lecz także miejscem intensywnej aktywności religijnej. Jej globalny charakter, szybkość przekazu oraz możliwość natychmiastowej interakcji sprawiają, że odgrywa ona istotną rolę w procesie ewangelizacji i podtrzymywania więzi z wiernymi.

Jednym z najbardziej rozpoznawalnych przykładów jest oficjalne konto papieskie, które można znaleźć pod nazwą: @Pontifex. Zostało ono założone w grudniu 2012 roku za pontyfikatu Benedykta XVI. Wpisy od początku są publikowane w kilku językach. Ta wielojęzyczność umożliwia natychmiastowe dotarcie do wiernych na całym świecie, niezależnie od ich kontekstu kulturowego czy geograficznego, co pozwala na pogłębienie więzi pomiędzy Watykanem a wiernymi na całym świecie¹⁹.

Treści publikowane na profilu papieskim można podzielić na dwie zasadnicze grupy. Z jednej strony obejmują one komunikaty wewnątrzko-

¹⁶ Franciszek, *Bóg jest młody*, Kraków 2018, s. 116.

¹⁷ Franciszek, *Kościół ubogi i dla ubogich. Duszpasterstwo to realizowanie macierzyństwa Kościoła...*, s. 20–21.

¹⁸ A. Plachecka, *Pedofilia w Kościele katolickim za pontyfikatów Benedykta XVI i papieża Franciszka*, „Świat Idei i Polityki” 16 (2017), s. 301–323.

¹⁹ T. Gackowski, *Twitter w rękach polityków. Rzecz o metodologii i potencjale badań mediów społecznościowych*, Warszawa 2014, s. 163–208.

ścielne, takie jak cytaty z Pisma Świętego, wezwania modlitewne, liturgiczne oraz przypomnienia o uroczystościach religijnych. Z drugiej – mają charakter zewnątrzkościelny, odnosząc się do współczesnych problemów globalnych, takich jak kryzys klimatyczny, konflikty zbrojne, ubóstwo, migracje czy sprawiedliwość społeczna. Z tego względu nasuwa się wniosek, że profil @Pontifex łączy funkcję katechetyczną z rolą opiniotwórczą w wymiarze społecznym.

Warto zwrócić uwagę na wykorzystanie hashtagów, które porządkują treści i pozwalają na łatwe wyszukiwanie wpisów dotyczących konkretnych wydarzeń. Nie tylko zwiększają one zasięg opublikowanych treści, ale również umożliwiają tworzenie wspólnoty modlitewnej w przestrzeni cyfrowej, co odpowiada nowym formom komunikacji cyfrowej²⁰.

OBECNOŚĆ GŁOWY KOŚCIOŁA NA PLATFORMIE X – ANALIZA

Przedmiotem niniejszej analizy są treści publikowane na oficjalnym profilu papieskim @Pontifex na platformie X. Konto to stanowi istotne narzędzie komunikacji Stolicy Apostolskiej w mediach społecznościowych i jest regularnie aktualizowane. Publikowane treści przybierają formę wpisów, najczęściej mieszczących się w przedziale od jednego do czterech zdań. Standardowa częstotliwość publikacji wynosi od jednej do dwóch dziennie, jednak w sytuacjach szczególnych – związanych z wydarzeniami o dużej wadze społecznej, politycznej bądź religijnej – intensywność ta wzrastała nawet do siedmiu wpisów dziennie. Zjawisko to odnotowano między innymi w kontekście wojny w Ukrainie, debat ekonomicznych czy dyskusji o kwestiach ekologicznych.

Do analizy zebrano wpisy z okresu publikacji od lipca 2022 do lipca 2023 roku. W tym przedziale czasowym umieszczono na papieskim koncie łącznie 659 postów. Zostały one pogrupowane w trzy główne kategorie tematyczne: społeczną, religijną i polityczną. Największą grupę stanowiły wpisy społeczne (54%; n = 355), następnie religijne (44%; n = 289), natomiast wpisy o charakterze politycznym pojawiały się w najmniejszej liczbie (2%; n = 15). Uzyskane wyniki sugerują, że profil papieski na platformie X przede wszystkim skupia się na oddziaływaniu społecznym i formowaniu świadomości globalnej, przy jednoczesnym utrzymaniu integralnego przekazu religijnego.

²⁰ I. Dąbrowska, *Media społecznościowe w trzecim sektorze*, Lublin 2019, s. 144.

W dalszym badaniu skupiono się na treściach społecznych, co pozwoliło wyróżnić trzy główne obszary: przemoc (55%; $n = 117$), ubóstwo (26%; $n = 55$) oraz środowisko naturalne (19%; $n = 39$). Najczęściej poruszanym tematem była problematyka konfliktów zbrojnych i terroryzmu. Papież w swoich komunikatach konsekwentnie apelował o zaprzestanie przemocy, podkreślając dramatyczne konsekwencje działań wojennych dla osób starszych, chorych, kobiet i dzieci.

Drugim ważnym zagadnieniem był problem ubóstwa. Akcentowano, że brak dostępu do podstawowych dóbr, takich jak praca, edukacja czy opieka zdrowotna, prowadzi do marginalizacji i wykluczenia społecznego. Rozwijając koncepcję tak zwanej ekonomii Franciszka, wskazywano na konieczność budowy modeli gospodarczych opartych na solidarności, sprawiedliwości i zrównoważonym rozwoju.

Trzecim wyróżnionym obszarem była troska o środowisko naturalne. W duchu encykliki *Laudato si'* wielokrotnie apelowano o odpowiedzialność za „wspólny dom” i konieczność podejmowania decyzji z perspektywy dobra przyszłych pokoleń. We wpisach odnoszono się także do ofiar katastrof naturalnych, a także do problemu degradacji środowiska. W przekazach często stosowano metafory zaczerpnięte z przyrody, podkreślając wzajemne powiązania elementów ekosystemu.

Wpisy polityczne stanowiły jedynie 2% ogółu komunikatów, jednak ich wymowa miała istotne znaczenie. Papież kierował swoje apele bezpośrednio do przywódców państw, wzywając do dialogu, poszanowania praw człowieka i odpowiedzialności za losy narodów. Komunikaty te dotyczyły przede wszystkim konsekwencji wojen, które papież definiował jako przejaw przemocy społecznej, oraz współpracy w ramach instytucji międzynarodowych, takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych.

W ramach badania przeprowadzono także analizę polaryzacji sentymentu. Spośród wszystkich wpisów społecznych 168 miało wydźwięk pozytywny, 131 neutralny, natomiast 56 – negatywny. Wyniki testu chi-kwadrat wskazały na istotną statystycznie przewagę komunikatów pozytywnych nad negatywnymi ($p < 0,05$). Otrzymane rezultaty pokazały, że przeważająca część wpisów na oficjalnym koncie papieskim charakteryzowała się przekazem mobilizującym i ukierunkowanym na budowanie nadziei.

WNIOSKI

Obecność Stolicy Apostolskiej w mediach społecznościowych, gdzie przekazywane są krótkie komunikaty, fotografie oraz komentarze odnoszą-

ce się do bieżących wydarzeń, ma ogromne znaczenie i przyczynia się do poszerzania zasięgu Słowa Bożego w skali globalnej. Tego rodzaju komunikacja, wyróżniająca się natychmiastowością i interaktywnością, stanowi wyraźne odejście od tradycyjnych form przekazu, takich jak encykliki czy listy pasterskie, jednak trafnie odpowiada na potrzeby współczesnego społeczeństwa cyfrowego. Działania te wpisują się w szerszą strategię komunikacyjną Kościoła w przestrzeni cyfrowej.

Analiza publikowanych treści na platformie X pozwala zauważyć, że w papieskim dyskursie dominowały kwestie społeczne. Najsilniej akcentowanym tematem była przemoc – szczególnie w kontekście konfliktów zbrojnych – której papież poświęcił największą liczbę wpisów. Franciszek wielokrotnie podkreślał, że wojna jest zbrodnią przeciwko całej ludzkości, nadając tej problematyce szczególną rangę etyczną.

Kolejnym obszarem była problematyka ubóstwa i wykluczenia społecznego. W licznych publikacjach wskazywano na nierówności ekonomiczne i potrzebę włączenia osób żyjących na marginesie społeczeństwa. Treści te nawiązywały do idei „ekonomii Franciszka”, czyli wizji gospodarki opartej na sprawiedliwości i solidarności.

Trzecim, choć mniej eksponowanym w badanym okresie wątkiem były kwestie ekologiczne. Publikacje odnoszące się do ochrony środowiska czy katastrof naturalnych stanowiły istotny element papieskiego nauczania, jednak ustępowały tematyce przemocy i ubóstwa. Można to utożsamiać z bieżącą sytuacją geopolityczną, w szczególności z wojną w Ukrainie.

Analiza pokazała, że dominują przekazy nacechowane pozytywnie, co można odczytywać jako świadomy element strategii komunikacyjnej. W treściach publikowanych na portalu papieskim na platformie X, mimo podejmowania trudnych tematów, unika się tonu krytycznego i konfrontacyjnego, kładąc nacisk na dobro, nadzieję, solidarność i duchowe wsparcie.

BIBLIOGRAFIA

- Beier B., *Kronika chrześcijańska*, Warszawa 1998, s. 358.
Benedykt XVI, *Posynodalna adhortacja apostolska „Sacramentum caritatis”*, Tarnów 2007, s. 76.
Crystal D., *Language and the Internet*, Cambridge 2001, s. 41–48.
Dąbrowska-Cendrowska O., *Jak żyć? Poradnikowe funkcje periodycznych mediów adresowanych do kobiet w Polsce w XXI wieku*, Warszawa 2018, s. 144.
Dokumenty Konferencji Episkopatu Polski, Archpozn.pl, archpozn.pl/upload/pdf/synod/t207.pdf [dostęp: 10.08.2025].

- Franciszek, *Kościół ubogi i dla ubogich. Duszpasterstwo to realizowanie macierzyństwa Kościoła. Spotkanie z episkopatem Brazylii (27.07.2013)*, „L'Osservatore Romano” 10 (2013), s. 20–21.
- Franciszek, *Bóg jest młody*, Kraków 2018, s. 116.
- Gackowski T., *Twitter w rękach polityków. Rzecz o metodologii i potencjale badań mediów społecznościowych*, Warszawa 2014, s. 163–208.
- Karpowicz-Zbińkowska A., *Reguły ludzi rodzinnych/ Pożądliwość*, „Christianitas” (2015) 60/61, s. 169.
- Kołodziejka J., *Elitarność i powszechność czytania*, w: *Od informacji naukowej do technologii społeczeństwa informacyjnego*, red. B. Sosińska-Kalata, M. Przastek-Samokowa, A. Skrzypczak, Warszawa 2005, s. 77.
- Kuźmina D., *Książka religijna w czasach reformacji i kontrreformacji w Rzeczypospolitej XVI i XVII*, t. 8, Ełk 2006, s. 154.
- Niegowski K., *Przekazywanie misterium salutis przez muzykę liturgiczną*, t. 17, Katowice 2001, s. 173.
- Płachecka A., *Pedofilia w Kościele katolickim za pontyfikatów Benedykta XVI i papieża Franciszka*, „Świat Idei i Polityki” 16 (2017), s. 301–323.
- Poniatowski Z., *Mały słownik religioznawczy*, Warszawa 1969, s. 398.
- Przyczyna W., Siwek G., *Język w Kościele*, w: *Polszczyzna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci*, red. W. Pisarek, Kraków 1999, s. 130.
- Szewczyk L., *Siedzieć jak na tureckim kazaniu*, „Logopedia Silesiana” 3 (2014), s. 147.
- Wajs P., *Media społecznościowe jako przestrzeń głoszenia Słowa Bożego*, Warszawa 2019, s. 268.
- Wielek M., *Polska prasa wyznaniowa*, red. J. Adamowski, E. Kossewska, Warszawa 2004, s. 25.